

สภาพเศรษฐกิจ สังคมสมัยสุโขทัย

รายวิชา ประวัติศาสตร์ 1 รหัสวิชา ส31103 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด

❖ มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญา มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

❖ ตัวชี้วัด

ส 4.3 ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

ส 4.3 ม.4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของสภาพเศรษฐกิจ สังคมสมัยสุโขทัย

ด้านทักษะ/กระบวนการ

1. เขียนสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับ เรื่องของเวลาของสภาพเศรษฐกิจ สังคมสมัยสุโขทัย
2. นักเรียนวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีความรับผิดชอบและทำงานอย่างเป็นระบบ
2. มีระเบียบวินัย มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. รับฟังความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะเศรษฐกิจของสุโขทัย

❖ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

สุโขทัยอยู่ในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย มีพื้นที่เป็นที่ราบส่วนใหญ่ จึงเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีภูเขาใหญ่ และทิวเขา มีป่าที่อุดมด้วยไม้มีค่า มีพื้นที่ราบกว้างทางตะวันออกลงมา ทางใต้มีแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง อยู่ทั่วไป เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก และเป็นที่ยอาศัยของสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง ปู ปลา เป็นต้น

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะเศรษฐกิจของสุโขทัย

❖ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศของสุโขทัยประกอบด้วยที่ราบลุ่มแม่น้ำและที่ราบเชิงเขา บริเวณลุ่มแม่น้ำ ได้แก่ ที่ราบลุ่มแม่น้ำใหญ่ 3 สาย คือ แม่น้ำปิง แม่น้ำยม แม่น้ำน่าน ส่วนทางทิศตะวันตกของสุโขทัยจนถึงกำแพงเพชรพื้นที่เป็นดินดอน สามารถเพาะปลูกพืชบางชนิด และสามารถเลี้ยงสัตว์ได้

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะเศรษฐกิจของสุโขทัย

❖ ทรัพยากรธรรมชาติ

ที่ตั้งของอาณาจักรสุโขทัยอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำเจ้าพระยาสลับกับที่ดอน จึงมีน้ำอุดมสมบูรณ์ในหน้าฝน น้ำน้อยในหน้าแล้ง รอบๆ เมืองมีป่าไม้ขึ้นอยู่ทั่วไป สุโขทัยจึงมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณธรรมชาติ มีการทำสวนทำไร่ทั่วไป

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะเศรษฐกิจของสุโขทัย

❖ ทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อความในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง กล่าวถึง ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

- เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว
- สร้างปamahากปาวลูทัวเมืองนี้ทุกแห่ง ปาวร้างก็หลายในเมืองนี้ ปาลางก็หลายในเมืองนี้ หมากม่วงก็หลายในเมืองนี้ หมากขามก็หลายในเมืองนี้

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะเศรษฐกิจของสุโขทัย

❖ ความสามารถของผู้นำ

พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ในสมัยสุโขทัยที่ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองด้านต่างๆ โดยเฉพาะในด้านการเกษตรทรงทำนุบำรุงโดยส่งเสริมด้วยวิธีการต่างๆ ที่สำคัญคือ

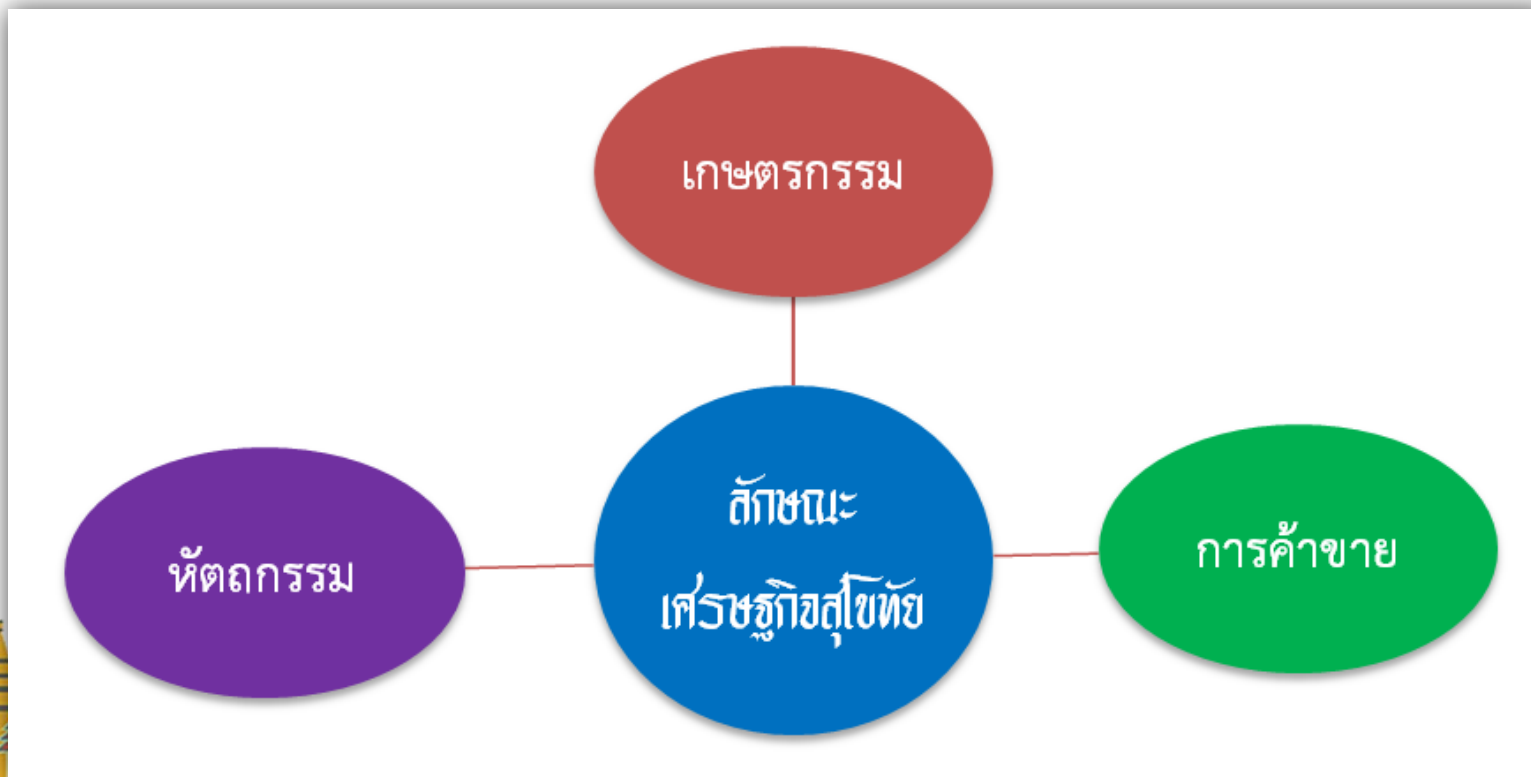
- การให้กรรมสิทธิ์ที่ดินเมื่อประชาชนหักล้างทางพง
- การพัฒนาทางการเกษตร สุโขทัยได้นำระบบชลประทานมาช่วยในการเกษตร

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

ลักษณะเศรษฐกิจสุโขทัย

ลักษณะเศรษฐกิจของสุโขทัยขึ้นอยู่กับอาชีพหลักของประชาชน
คือ เกษตรกรรม หัตถกรรม และการค้าขาย

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

ลักษณะเศรษฐกิจสุโขทัย

❖ เกษตรกรรม

อาชีพหลักของชาวสุโขทัย คือ เกษตรกรรม จากข้อมูลที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกทำให้ทราบว่า มีทั้งการทำนา ทำไร่ ทำสวน บริเวณที่ใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูก คือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน พืชที่ปลูกกันมากในสมัยสุโขทัย คือ ข้าว รองลงมาเป็นไม้ผล เช่น มะพร้าว มะม่วง และหมาก

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

ลักษณะเศรษฐกิจสุโขทัย

❖ หัตถกรรม

หัตถกรรม ในสมัยสุโขทัยมีสิ่งประดิษฐ์ที่สนองความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ การทำเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการดำรงชีวิต เครื่องมือทำการเพาะปลูก งานปั้น งานจักสาน และของใช้เบ็ดเตล็ด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหัตถกรรมเกี่ยวกับการก่อสร้าง หัตถกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออก ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบลวดลายให้สวยงาม และนำเทคนิคหรือกรรมวิธีด้านการผลิตมาใช้จนมีชื่อเสียง เรียกว่า เครื่องสังคโลก ได้รับความนิยมมาก แหล่งที่ผลิตเครื่องสังคโลก ที่สำคัญมีอยู่ 2 แห่ง คือ กรุงสุโขทัย และเมืองศรีสัชนาลัย ทั้งสองเมืองนี้ได้มีการขุดค้นพบเตาเผาเครื่องสังคโลก ซึ่งเรียกว่า “เตาทุเรียง” เป็นจำนวนมาก

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

ลักษณะเศรษฐกิจสุโขทัย

❖ ผลิตกรรม

การผลิตเครื่องสังคโลกในสมัยสุโขทัย นอกจากจะผลิตไว้ใช้เองในราชอาณาจักรแล้วยังได้ส่งไปขายยังต่างประเทศ เป็นสินค้าออกที่ทำรายได้ให้ประเทศอย่างหนึ่ง ประเทศที่รับซื้อเครื่องสังคโลกจากสุโขทัยมีหลายประเทศ เช่น มลายู ชวา และฟิลิปปินส์ เป็นต้น

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

ลักษณะเศรษฐกิจสุโขทัย

❖ การค้าขาย

การค้าขายสมัยสุโขทัยเป็นการค้าแบบเสรี ได้รับการส่งเสริมมาจากทางราชการมาก มีการยกเว้นภาษีผ่านด่าน ใครจะค้าขายสิ่งใดก็สามารถนำมาแลกเปลี่ยนซื้อขายกันได้ ทำให้ประชาชนมีความสุขสบายทั่วหน้ากัน

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

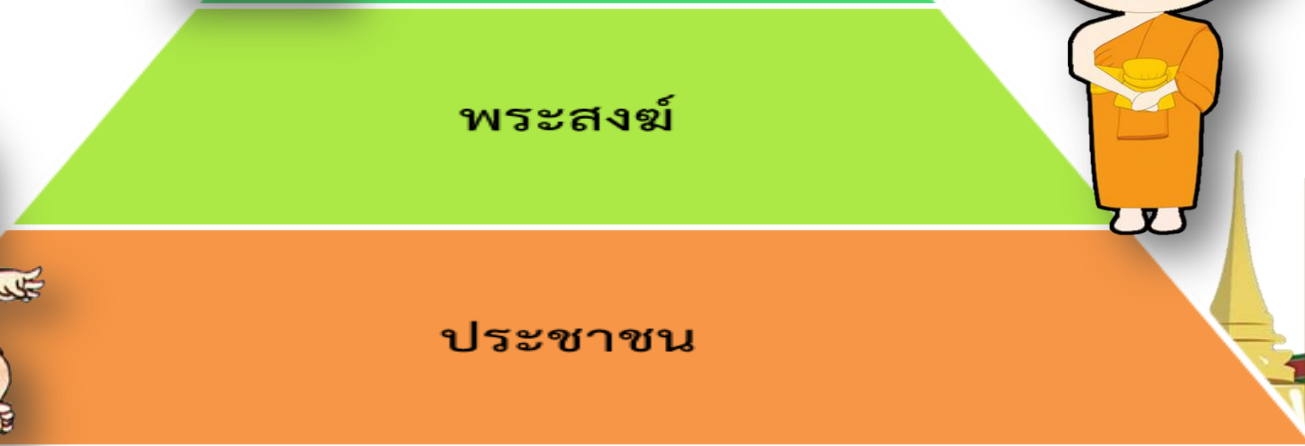
ระบบเงินตราสมัยสุโขทัย

การนำระบบเงินตรามาใช้มีส่วนช่วยระบบเศรษฐกิจให้ดีขึ้น เป็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ อำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนให้คล่องขึ้น โดยใช้ เงินพดด้วง แบ่งออกเป็น สลึง บาท และตำลึง (เงินตราที่มีค่าน้อยที่สุด คือ เบี้ย ทำจากหอยเรียกว่า เบี้ยหอย)

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

สังคมและวัฒนธรรมสมัยสุโขทัย ลักษณะชนชั้นทางสังคม สังคม
สุโขทัยประกอบด้วยชนชั้นต่างๆ ดังนี้

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

สังคมและวัฒนธรรมสมัยสุโขทัย

1. พระมหากษัตริย์ เป็นประมุขของอาณาจักร เป็นผู้บำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร
2. เจ้านายหรือขุนนาง ได้แก่ กลุ่มพระราชวงศ์และข้าราชการซึ่งต่างมีหน้าที่ในการช่วยเหลือพระมหากษัตริย์ในการปกครองบ้านเมือง
3. พระสงฆ์พระพุทธรูปเป็นศาสนาหลักในสังคมสุโขทัย วัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของคน พระสงฆ์ จึงจัดเป็นชนชั้นปกครอง
4. ประชาชน มีหน้าที่ประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัว และจะต้องสละแรงงานของตนทำงานให้แก่อาณาจักรที่เป็นสาธารณะและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ในยามสงครามชายฉกรรจ์จะต้องเป็นทหารเข้าร่วมต่อสู้ป้องกันอาณาจักร

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

สังคมสุโขทัยเป็นสังคมที่มีระเบียบแบบแผน ระเบียบแบบแผนเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้รับมาพร้อมกับพระพุทธศาสนา ทั้งนี้เมื่อพระพุทธศาสนาแพร่เข้ามาในนั้น ได้พาลัทธิความเชื่อตามแบบศาสนาพราหมณ์ ฮินดู เข้ามาด้วย ซึ่งนอกจากพิธีกรรมต่างๆ แล้วยังมีศาสตร์ในสาขาต่างๆ เช่น ธรรมศาสตร์รวมอยู่ด้วย ปราภฏตามศิลาจารึกว่า มีกฎหมายและกระบวนการพิจารณาคดีที่จำเป็นแก่กาลสมัย เช่น

- กฎหมายอาญาว่าด้วยลักษณะโจร
- กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวมรดก
- กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ
- กฎหมายว่าด้วยการถวายฎีกา

เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

กฎหมายว่าด้วยการถวายฎีกา บัญญัติว่า ผู้ใดต้องการถวายฎีกาแต่พระมหากษัตริย์ก็สามารถทำได้ โดยไปส่นกระดิ่งที่ประตูพระราชวัง พระมหากษัตริย์จะทรงรับฎีกาและตัดสินคดีด้วยพระองค์เอง ดังข้อความในจารึกว่า “ในปากประตูมีกระดิ่งอันหนึ่งแขวนไว้นั้น ไฟร่ฟ้าหน้าปก กลางบ้าน กลางเมือง มีถ้อยมีความ เจ็บท้องข้องใจ มักจกกล่าวถึงเจ้าถึงขุนบ่ไร้ ไปส่นกระดิ่งอันท่านแขวนไว้ พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองได้ยิน เรียกมือถาม สวนความแก้มันด้วยชื่อไฟร่ในเมืองสุโขทัยนี้จึงชม”

THANK

